Universidad del País Vasco
Euskal Herriko Unibertsitatea

Gizarte Zientziei Aplikatutako Matematika II

USE 2024

www.ehu.eus

UNIBERTSITATERA SARTZEKO PROBAK	*EVALUACIÓN PARA EL ACCESO A LA UNIVERSIDAD*
2024ko OHIKOA	*ORDINARIA 2024*
GIZARTE ZIENTZIEI APLIKATUTAKO MATEMATIKA II	***MATEMÁTICAS APLICADAS A LAS CIENCIAS SOCIALES II***

- ***Azterketa honek zortzi problema ditu lau bloketan banatuak. Zortzi problema horietatik lauri erantzun behar diezu, eta lau horiek gutxienez hiru bloke desberdinetakoak izan behar dute.***
- *Jarraibideetan adierazitakoei baino galdera gehiagori erantzunez gero, erantzunak ordenari jarraituta zuzenduko dira, harik eta beharrezko kopurura iritsi arte.*

Kalkulagailu zientifikoak erabil daitezke, baina, **ezin ditu izan** ezaugarri hauek:

- pantaila grafikoa
- datuak igortzeko aukera
- programatzeko aukera
- ekuazioak ebazteko aukera
- matrize-eragiketak egiteko aukera
- determinanteen kalkulua egiteko aukera
- deribatuak eta integralak ebazteko aukera
- datu alfanumerikoak gordetzeko aukera.

UNIBERTSITATERA SARTZEKO PROBAK

2024ko OHIKOA

GIZARTE ZIENTZIEI APLIKATUTAKO MATEMATIKA II

EVALUACIÓN PARA EL ACCESO A LA UNIVERSIDAD

ORDINARIA 2024

MATEMÁTICAS APLICADAS A LAS CIENCIAS SOCIALES II

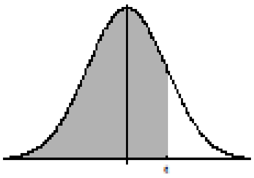

$N(0,1)$ kurbak $-\infty$-tik z-raino mugatutako azalerak

Áreas limitadas por la curva $N(0,1)$ desde $-\infty$ hasta z

	0	0'01	0'02	0'03	0'04	0'05	0'06	0'07	0'08	0'09
0	0'5000	0'5040	0'5080	0'5120	0'5160	0'5199	0'5239	0'5279	0'5319	0'5359
0'1	0'5398	0'5438	0'5478	0'5517	0'5557	0'5596	0'5636	0'5675	0'5714	0'5753
0'2	0'5793	0'5832	0'5871	0'5910	0'5948	0'5987	0'6026	0'6064	0'6103	0'6141
0'3	0'6179	0'6217	0'6255	0'6293	0'6331	0'6368	0'6406	0'6443	0'6480	0'6517
0'4	0'6554	0'6591	0'6628	0'6664	0'6700	0'6736	0'6772	0'6808	0'6844	0'6879
0'5	0'6915	0'6950	0'6985	0'7019	0'7054	0'7088	0'7123	0'7157	0'7190	0'7224
0'6	0'7257	0'7291	0'7324	0'7357	0'7389	0'7422	0'7454	0'7486	0'7517	0'7549
0'7	0'7580	0'7611	0'7642	0'7673	0'7704	0'7734	0'7764	0'7794	0'7823	0'7852
0'8	0'7881	0'7910	0'7939	0'7967	0'7995	0'8023	0'8051	0'8078	0'8106	0'8133
0'9	0'8159	0'8186	0'8212	0'8238	0'8264	0'8289	0'8315	0'8340	0'8365	0'8389
1	0'8413	0'8438	0'8461	0'8485	0'8508	0'8531	0'8554	0'8577	0'8599	0'8621
1'1	0'8643	0'8665	0'8686	0'8708	0'8729	0'8749	0'8770	0'8790	0'8810	0'8830
1'2	0'8849	0'8869	0'8888	0'8907	0'8925	0'8944	0'8962	0'8980	0'8997	0'9015
1'3	0'9032	0'9049	0'9066	0'9082	0'9099	0'9115	0'9131	0'9147	0'9162	0'9177
1'4	0'9192	0'9207	0'9222	0'9236	0'9251	0'9265	0'9279	0'9292	0'9306	0'9319
1'5	0'9332	0'9345	0'9357	0'9370	0'9382	0'9394	0'9406	0'9418	0'9429	0'9441
1'6	0'9452	0'9463	0'9474	0'9484	0'9495	0'9505	0'9515	0'9525	0'9535	0'9545
1'7	0'9554	0'9564	0'9573	0'9582	0'9591	0'9599	0'9608	0'9616	0'9625	0'9633
1'8	0'9641	0'9649	0'9656	0'9664	0'9671	0'9678	0'9686	0'9693	0'9699	0'9706
1'9	0'9713	0'9719	0'9726	0'9732	0'9738	0'9744	0'9750	0'9756	0'9761	0'9767
2	0'9772	0'9778	0'9783	0'9788	0'9793	0'9798	0'9803	0'9808	0'9812	0'9817
2'1	0'9821	0'9826	0'9830	0'9834	0'9838	0'9842	0'9846	0'9850	0'9854	0'9857
2'2	0'9861	0'9864	0'9868	0'9871	0'9875	0'9878	0'9881	0'9884	0'9887	0'9890
2'3	0'9893	0'9896	0'9898	0'9901	0'9904	0'9906	0'9909	0'9911	0'9913	0'9916
2'4	0'9918	0'9920	0'9922	0'9925	0'9927	0'9929	0'9931	0'9932	0'9934	0'9936
2'5	0'9938	0'9940	0'9941	0'9943	0'9945	0'9946	0'9948	0'9949	0'9951	0'9952
2'6	0'9953	0'9955	0'9956	0'9957	0'9959	0'9960	0'9961	0'9962	0'9963	0'9964
2'7	0'9965	0'9966	0'9967	0'9968	0'9969	0'9970	0'9971	0'9972	0'9973	0'9974
2'8	0'9974	0'9975	0'9976	0'9977	0'9977	0'9978	0'9979	0'9979	0'9980	0'9981
2'9	0'9981	0'9982	0'9982	0'9983	0'9984	0'9984	0'9985	0'9985	0'9986	0'9986
3	0'9987	0'9987	0'9987	0'9988	0'9988	0'9989	0'9989	0'9989	0'9990	0'9990
3'1	0'9990	0'9991	0'9991	0'9991	0'9992	0'9992	0'9992	0'9992	0'9993	0'9993
3'2	0'9993	0'9993	0'9994	0'9994	0'9994	0'9994	0'9994	0'9995	0'9995	0'9995
3'3	0'9995	0'9995	0'9995	0'9996	0'9996	0'9996	0'9996	0'9996	0'9996	0'9997
3'4	0'9997	0'9997	0'9997	0'9997	0'9997	0'9997	0'9997	0'9997	0'9997	0'9998
3'5	0'9998	0'9998	0'9998	0'9998	0'9998	0'9998	0'9998	0'9998	0'9998	0'9998
3'6	0'9998	0'9998	0'9999	0'9999	0'9999	0'9999	0'9999	0'9999	0'9999	0'9999
3'7	0'9999	0'9999	0'9999	0'9999	0'9999	0'9999	0'9999	0'9999	0'9999	0'9999
3'8	0'9999	0'9999	0'9999	0'9999	0'9999	0'9999	0'9999	0'9999	0'9999	0'9999
3'9	1'0000	1'0000	1'0000	1'0000	1'0000	1'0000	1'0000	1'0000	1'0000	1'0000

BLOKEA: ALJEBRA

A.1. $[\![\textit{gehienez } 2,5 \textit{ puntu}]\!]$

Hiru problema zituen matematika-azterketa batean, Aitorrek 7,2 puntuko kalifikazioa lortu zuen guztira.

Lehenengo probleman lortutako puntuazioa bigarrenean lortutakoa baino % 40 handiagoa izan zen, eta hirugarren probleman lortutako puntazioa lehenengoan eta bigarrenean lortutako puntuazioen baturaren bikoitza izan zen.

Zer puntuazio lortu zuen Aitorrek problema bakoitzean?

B.1. $[\![\textit{gehienez } 2,5 \textit{ puntu}]\!]$

Gozotegi batek bi trufa mota egiten ditu: gozoak eta mingotsak. Trufa gozo bakoitzak 20 g kakao, 20 g esnegain eta 30 g azukre ditu, eta unitatea 1 €-ean saltzen da. Trufa mingots bakoitzak 100 g kakao, 20 g esnegain eta 15 g azukre ditu eta 1,3 €-an saltzen da unitatea.

	Kakaoa	**Esnegaina**	**Azukrea**	**Prezioa**
Trufa gozoa	20 g	20 g	30 g	1 €
Trufa mingotsa	100 g	20 g	15 g	1,3 €
ESKURAGARRITASUNA	30 kg	8 kg	10,5 kg	

Egun jakin batean, gozotegiak 30 kg kakao, 8 kg esnegain eta 10,5 kg azukre besterik ez du.

Egiten den guztia saltzen duela jakinik:

a) $[\![2,2 \textit{ puntu}]\!]$ Mota bakoitzeko zenbat trufa egin behar dira egun horretan diru-sarrerak maximizatzeko?

b) $[\![0,3 \textit{ puntu}]\!]$ Zenbat da aipatutako diru-sarrera maximo hori?

Universidad del País Vasco | Euskal Herriko Unibertsitatea

UNIBERTSITATERA SARTZEKO PROBAK

2024ko OHIKOA

EVALUACIÓN PARA EL ACCESO A LA UNIVERSIDAD

ORDINARIA 2024

GIZARTE ZIENTZIEI APLIKATUTAKO MATEMATIKA II

MATEMÁTICAS APLICADAS A LAS CIENCIAS SOCIALES II

BLOKEA: ANALISIA

A.2. $[\![\, \boldsymbol{gehienez\ 2,5\ puntu}]\!]$

Izan bedi $f(x)$ hirugarren mailako funtzio polinomiko bat non hirugarren mailako gaiaren koefizientea 1 den.

a) $[\![\, \boldsymbol{1\ puntu}]\!]$ Aurkitu itzazu funtzioaren beste koefizienteen balioak, jakinda funtzioa $(0\,,0)$ puntutik igarotzen dela eta $(2,-4)$ puntuan mutur erlatibo bat duela.

b) $[\![\, \boldsymbol{0,75\ puntu}]\!]$ Zehaztu itzazu $f(x) = x^3 - 3\,x^2$ funtzioaren maximo eta minimo erlatiboak, eta inflexio-puntuak.

c) $[\![\, \boldsymbol{0,75\ puntu}]\!]$ Kalkula ezazu $f(x) = x^3 - 3\,x^2$ funtzioaren grafikoak eta abzisa-ardatzak mugatutako eskualde finituaren azalera.

B.2. $[\![\boldsymbol{gehienez\ 2,5\ puntu}]\!]$

a) $[\![\, \boldsymbol{0,9\ puntu}]\!]$ Lotu itzazu, arrazoituta, funtzio hauek:

$$A)\ \ f(x) = \frac{x-1}{x}\ \ ; \qquad B)\ \ g(x) = \frac{x}{x^2-1}\ \ ; \qquad C)\ \ h(x) = \frac{x^2-1}{x}$$

honako adierazpen grafiko hauekin:

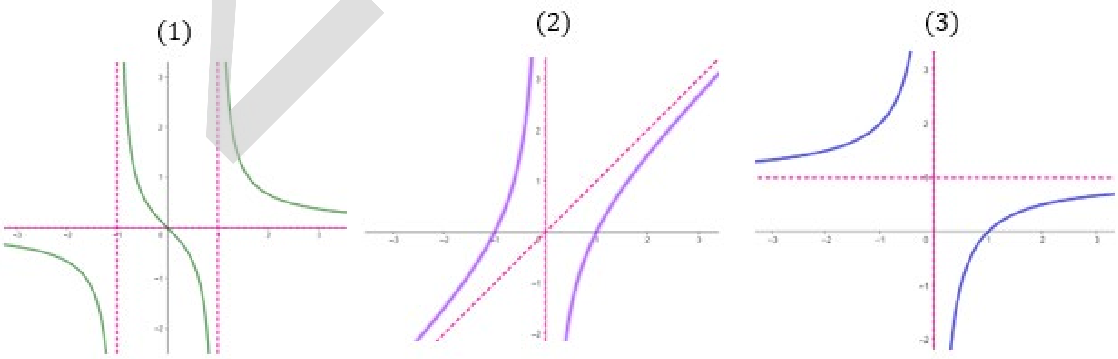

b) $[\![\, \boldsymbol{1,6\ puntu}]\!]$ Kasu bakoitzean, adierazpen grafikotik abiatuta, adieraz itzazu funtzioaren definizio-eremua, ibilbidea eta gorakortasun- eta beherakortasun-tarteak.

BLOKEA: PROBABILITATEA

A.3. $[\![gehienez\ 2,5\ puntu]\!]$

Asierrek 4 bola berde eta 2 gorri dituen kutxa bat dauka. Txanpon bat jaurtitzen du eta, aurkia (aurpegia) lortzen badu, bola bat ateratzen du kutxatik; aldiz, ifrentzua (gurutzea) lortzen bada, bi bola ateratzen ditu kutxatik, itzulerarik gabe.

a) $[\![\ 0,5\ puntu]\!]$ Zein da Asierrek bi bola gorri ateratzeko probabilitatea?

b) $[\![\ 0,75\ puntu]\!]$ Kalkula ezazu Asierrek bola gorririk ez ateratzeko probabilitatea.

c) $[\![\ 0,75\ puntu]\!]$ Kalkula ezazu Asierrek gutxienez bola berde bat ateratzeko probabilitatea.

d) $[\![\ 0,5\ puntu]\!]$ Gutxienez bola berde bat atera izan dela jakinda, kalkula ezazu txanponaren jaurtiketan aurpegia atera izanaren probabilitatea.

B.3. $[\![gehienez\ 2,5\ puntu]\!]$

Auzo jakin batean bi gozotegi daude. Biztanleriaren % 40k A gozotegian erosten du, % 25ek B gozotegian, eta % 15ek bietan.

Zoriz pertsona bat aukeratzen da:

a) $[\![0,8\ puntu]\!]$ Zein da pertsona horrek A gozotegian erosteko eta B gozotegian ez erosteko probabilitatea?

b) $[\![\ 0,35\ puntu]\!]$ Pertsona hori A gozotegiko bezeroa baldin bada, zein da B gozotegiko bezeroa ere izateko probabilitatea?

c) $[\![\ 0,35\ puntu]\!]$ Zein da ez A gozotegiko bezeroa ezta B gozotegikoa ere izateko probabilitatea?

d) $[\![\ 1\ puntu]\!]$ Askeak al dira "A-ko bezero izatea" eta "B-ko bezero izatea" gertaerak? Arrazoitu ezazu zure erantzuna.

BLOKEA: INFERENTZIA ESTATISTIKOA

A.4. $[\![gehienez\ 2,5\ puntu]\!]$

Gizarte Zientziei Aplikatutako Matematikako azterketa batean, aztertutako ikasleen % 35ek 6,8 puntu baino gehiago lortu zuen.

Badakigu azterketa horretan lortutako puntuazioak 5,8 puntuko batezbestekoa duen banaketa normal bati jarraitzen diola.

a) $[\![0,75\ puntu]\!]$ Kalkula ezazu puntuazioaren banaketaren desbideratze tipikoa.

b) $[\![0,75\ puntu]\!]$ Desbideratze tipikoa 2,6 puntu baldin bada, zer puntuazio gainditzen du ikasleen % 20k soilik?

c) $[\![1\ puntu]\!]$ Desbideratze tipikoa 2,6 puntu baldin bada, eta *Gai* kalifikazioa 5 puntu edo gehiagorekin lortzen bada, ikasleen zer portzentajek lortu du gai izatea azterketa horretan?

B.4. $[\![gehienez\ 2,5\ puntu]\!]$

Zoriz aukeratutako 25 urteko 1000 euskal gaztetik 140 soilik ez ziren gurasoekin bizi.

a) $[\![1,25\ puntu]\!]$ Zenbatets ezazu gurasoekin bizi diren 25 urteko euskal gazteen populazioaren portzentajea, % 95eko konfiantza-mailaz.

b) $[\![0,75\ puntu]\!]$ Kalkula ezazu aipatutako konfiantza-mailarako egindako errore maximo onargarria.

c) $[\![0,5\ puntu]\!]$ Azaldu itzazu lortutako emaitzak.

GIZARTE ZIENTZIEI APLIKATUTAKO MATEMATIKA II

EBALUATZEKO IRIZPIDE OROKORRAK

1. Azterketa zortzi problemaz osatuta dago.
2. ***Zortzi problema horietatik lauri erantzun behar zaie, eta lau horiek gutxienez hiru bloke desberdinetakoak izan behar dute.***
3. Galdera gehiagori erantzunez gero, erantzunak egin diren ordenaren arabera zuzenduko dira, harik eta beharrezko kopurura iritsi arte.
4. Probaren puntuazioa, guztira, 0 eta 10 puntu bitartekoa izango da.
5. Ariketa bakoitza 0 eta 2,5 puntu artean baloratuko da.
6. Galdera batean erabili beharreko ebazpen-metodoa zehazten ez bada, galdera hori modu egokian ebazten duen edozein bide onartuko da.

BALORAZIO POSITIBOA MEREZI DUTEN FAKTOREAK

- Planteamendu zuzenak, bai planteamendu orokorra, bai atal bakoitzaren planteamendua (halakorik baldin badago).
- Kontzeptuak, hiztegia eta notazio zientifikoa zuzen erabiltzea.
- Zenbakizko datuak eta datu grafikoak interpretatzeko edo/eta kalkulatzeko erabiltzen diren teknika espezifikoak ezagutzea.
- Problema osorik bukatzea eta emaitzaren zehaztasuna.
- Bi emaitza zenbakizko kalkuluetan erabilitako zehaztasun-mailan soilik desberdintzen badira, biak ontzat emango dira.
- Zenbakizko akatsak, kalkuluetan egindakoak, etab., ez dira kontuan hartuko baldin eta akats kontzeptualak ez badira.
- Ariketa ebaztean egindako pausoen azalpen argia.
- Ariketa eta haren soluzioa hobeto ikusarazten dituzten ideiak, grafikoak, aurkezpenak, eskemak, …
- Aurkezpenaren txukuntasuna, bai eta unibertsitatera sartzear dagoen ikasle batek beharko lukeen heldutasuna erakusten duen beste edozein alderdi.

BALORAZIO NEGATIBOA MEREZI DUTEN FAKTOREAK

- Planteamendu okerrak.
- Kontzeptuen nahasketa.
- Kalkulu-akatsen ugaritasuna (oinarrizko gabezien adierazle delako).
- Akats bakanak, hausnarketa kritikoa edo sen ona falta dela erakusten dutenean (adibidez, problema baten soluzioa –3,7 hozkailu dela esatea, edo probabilitate baten balioa 2,5 dela esatea).
- Akats bakanak, haien ondorioz ebatzitako problema hasieran proposatutakoa baino errazagoa bilakatzen denean.
- Azalpenik eza, bereziki erabiltzen ari diren aldagaien esanahia.
- Akats ortografiko larriak, desordena, garbitasun falta, idazkera okerra, eta unibertsitatera sartzear dagoen ikasle batek izan beharko ez lukeen edozein ezaugarri desegoki.

ARIKETA BAKOITZARI DAGOZKION IRIZPIDE BEREZIAK

BLOKEA: ALJEBRA

A.1. ariketa *(gehienez 2,5 puntu)*

- Problemaren planteamendua, **1 puntu.**
- Cramer-en erregela erabil daitekeela egiaztatzea, **0,3 puntu.**
- Hiru aldagaien kalkulua, 0,4 puntu aldagai bakoitza, **1,2 puntu.**

B.1. ariketa *(gehienez 2,5 puntu)*

a. 2,2 puntu

- Helburu-funtzioa zehaztea, **0,1 puntu.**
- Murrizketak determinatzea, **0,2 puntu.**
- Bideragarritasun-eskualdea irudikatzea eta zehaztea,
    - Murrizketa bakoitzaren irudikapena 0,1 puntu; beraz, **0,3 puntu.**
    - Bideragarritasun-eskualdea zehaztea, **0,4 puntu.**
- Bideragarritasun-eskualdeko erpinak zehaztea.
    - A erpina, **0,1 puntu.**
    - B erpina, **0,1 puntu.**
    - C erpina, **0,2 puntu.**
    - D erpina, **0,1 puntu.**
    - E erpina, **0,1 puntu.**
- Funtzioak erpinetan duen balioa lortzea, **0,5 puntu.**
- Maximoa zehaztea, **0,1 puntu.**

b. 0,3 puntu.

- Funtzioaren balioa puntu maximoan, **0,3 puntu.**

BLOKEA: ANALISIA

A.2. ariketa *(gehienez 2,5 puntu)*

a. **1 puntu.**
   - (0, 0) funtzioaren puntu bat da, **0,25 puntu.**
   - (2, -4) funtzioaren puntu bat da, **0,25 puntu.**.
   - (2, -4) puntuan funtzioak maximoa erlatiboa du, **0,5 puntu.**

b. **0,75 puntu.**
   - Maximoa eta minimoa kalkulatzea, **0,5 puntu.**
   - Inflexio-puntuak lortzea, **0,25 puntu.**

c. **0,75 puntu.**
   - Irudikapen grafikoa, **0,3 puntu.**
   - Integralaren kalkulua, **0,3 puntu.**
   - Barrow-en erregelaren bidez esparruaren azalera kalkulatzea, **0,15 puntu.**

B.2. ariketa ***(gehienez 2,5 puntu)***

a. 0,9 puntu.

- (A) grafikoa bere funtzioarekin lotzea modu arrazoituan, **0,3 puntu.**
- (B) grafikoa bere funtzioarekin lotzea modu arrazoituan, **0,3 puntu.**
- (C) grafikoa bere funtzioarekin lotzea modu arrazoituan, **0,3 puntu.**

b. 1,6 puntu.

- Grafikoa $A)\ f(x)$
  - **i.** Definizio-eremua, **0,2 puntu.**
  - **ii.** Ibilbidea, **0,15 puntu.**
  - **iii.** Gorakortasun-tartea, **0,15 puntu.**
- Grafika $B)\ g(x)$
  - **i.** Definizio-eremua, **0,2 puntu.**
  - **ii.** Ibilbidea, **0,15 puntu.**
  - **iii.** Beherakortasun-tartea, **0,15 puntu.**
- Grafika $C)\ h(x)$
  - **i.** Definizio-eremua, **0,3 puntu.**
  - **ii.** Ibilbidea, **0,15 puntu.**
  - **iii.** Gorakortasun-tartea, **0,15 puntu.**

BLOKEA: PROBABILITATEA

A.3. ariketa *(gehienez 2,5 puntu)*

a. **0,5 puntu.**
   - Zuhaitz-diagrama edo eskema baten bat egitea, **0,25 puntu.**
   - Eskatutako probabilitatearen kalkulua, **0,25 puntu.**

b. **0,75 puntu.**
   - Adieraztea zer kalkulatu behar den, **0,25 puntu.**
   - Eskatutako probabilitatearen kalkulua, **0,5 puntu.**

c. **0,75 puntu.**
   - Adieraztea zer kalkulatu behar den, **0,15 puntu.**
   - Gertaeraren probabilitatea adieraztea, **0,35 puntu.**
   - Eskatutako probabilitatearen kalkulua, **0,25 puntu.**

d. **0,5 puntu.**
   - Adieraztea zer kalkulatu behar den, **0,1 puntu.**
   - A posteriori probabilitatea, Bayes-en teorema, adieraztea, **0,2 puntu.**
   - Eskatutako probabilitatearen kalkulua, **0,2 puntu.**

B.3. ariketa *(gehienez 2,5 puntu)*

a. **0,8 puntu.**
   - Venn diagrama egitea, **0,4 puntu**.
   - Eskatutako probabilitatearen kalkulua, **0,4 puntu.**

b. **0,35 puntu.**
   - Eskatutako probabilitatearen kalkulua, **0,35 puntu.**

c. **0,35 puntu.**
   - Eskatutako probabilitatearen kalkulua, **0,35 puntu.**

d. **1 puntu.**
   - Adieraztea zer esan nahi duen bi gertaera askeak izateak, **0,6 puntu.**
   - Kalkuluak **0,2 puntu.**
   - Ondorioztatzea gertaerak nolakoak diren, **0,2 puntu.**

BLOKEA: INFERENTZIA ESTATISTIKOA

A.4. ariketa ***(gehienez 2,5 puntu)***

a. 0,75 puntu.
- Problemaren planteamendua, **0,2 puntu.**
- Aldagaiaren tipifikazioa, **0,2 puntu.**
- Banaketa normalaren taulan balioa zehaztea, **0,2 puntu.**
- Ekuazioa ebaztea eta σ lortzea, **0,15 puntu.**

b. 0,75 puntu.
- Problemaren planteamendua, **0,2 puntu.**
- Banaketa normalaren taulan balioa zehaztea, **0,3 puntu.**
- Eskatutako *k* balioa zehaztea, **0,25 puntu.**

c. 1 puntu.
- Problemaren planteamendua, **0,3 puntu**.
- Taulan kontsultatutako probabilitateen balioak zehaztea, **0,3 puntu.**
- Eskatutako portzentajea, **0,4 puntu.**

B.4. ariketa ***(gehienez 2,5 puntu)***

a. 1,25 puntu.
- Laginaren proportzioa zer den badakiela adieraztea, **0,2 puntu.**
- Proportziorako konfiantza-tartearen formula zehaztea, **0,25 puntu.**
- $z_{\frac{\alpha}{2}}$ determinatzea, **0,3 puntu.**
- Eskatutako konfiantza-tartea, **0,35 puntu.**
- Eskatutako portzentajea zehaztea, **0,15 puntu.**

b. 0,75 puntu.
- Errore maximo onargarria zer den adieraztea, **0,25 puntu.**
- Errorearen formula adieraztea, **0,2 puntu.**
- Errorearen kalkulua, **0,3 puntu.**

c. 0,5 puntu.
- Lortutako emaitzak arrazoitzen ditu, nahiz eta zenbakiz zuzenak ez izan, **0,5 puntu.**

EBAZPENAK

BLOKEA: ALJEBRA

A.1 *Gizarte-errealitatearen egoera hizkuntza aljebraikoan adierazteko problema. Cramer-en erregelaren erabilera.*

Aldagaiak zehaztuko ditugu

$$\begin{cases} x = Aitorrek\ lehenengo\ probleman\ lortutako\ puntuazioa \\ y = Aitorrek\ bigarren\ probleman\ lortutako\ puntuazioa \\ z = Aitorrek\ hirugarren\ probleman\ lortutako\ puntuazioa \end{cases}$$

Aldagai horien arabera, honako sistema hau lortuko dugu:

$$\begin{cases} x + y + z = 7{,}2 \\ x = y + 0{,}4\,y \\ z = 2\,(x + y) \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} 10x + 10y + 10z = 72 \\ x = 1{,}4\,y \\ z = 2\,x + 2y \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} 5x + 5y + 5z = 36 \\ 10x - 14\,y = 0 \\ 2\,x + 2y - z = 0 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} 5x + 5y + 5z = 36 \\ 5x - 7\,y = 0 \\ 2\,x + 2y - z = 0 \end{cases}$$

Cramer-en metodoa erabil dezakegula egiaztatuko dugu, hau da, koefizienteen matrizearen determinantea nulua ez dela.

$$\begin{vmatrix} 5 & 5 & 5 \\ 5 & -7 & 0 \\ 2 & 2 & -1 \end{vmatrix} = 5\begin{vmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 5 & -7 & 0 \\ 2 & 2 & -1 \end{vmatrix} = 5\,(7 + 10 + 14 + 5) = 180 \neq 0$$

Beraz, Cramer-en erregelaren bidez ebatziko dugu:

$$x = \frac{\begin{vmatrix} 36 & 5 & 5 \\ 0 & -7 & 0 \\ 0 & 2 & -1 \end{vmatrix}}{180} = \frac{252}{180} = 1{,}4$$

$$y = \frac{\begin{vmatrix} 5 & 36 & 5 \\ 5 & 0 & 0 \\ 2 & 0 & -1 \end{vmatrix}}{180} = \frac{180}{180} = 1$$

$$z = \frac{\begin{vmatrix} 5 & 5 & 36 \\ 5 & -7 & 0 \\ 2 & 2 & 0 \end{vmatrix}}{180} = \frac{360 + 504}{180} = \frac{864}{180} = 4{,}8$$

Beraz;

$$\begin{aligned} &\boldsymbol{x = Aitorrek\ lehenengo\ probleman\ lortutako\ puntuazioa = 1{,}4\ puntu} \\ &\boldsymbol{y = Aitorrek\ bigarren\ probleman\ lortutako\ puntuazioa = 1\ puntu} \\ &\boldsymbol{z = Aitorrek\ hirugarren\ probleman\ lortutako\ puntuazioa = 4{,}8\ puntu} \end{aligned}$$

B.1 *Gizarte-errealitatearen egoera hizkuntza aljebraikoan adierazteko problema. Bi aldagaiko programazio linealeko problemaren ebazpena.*

a) Mota bakoitzeko egin beharreko trufa- kopurua diru-sarrerak maximizatzeko.

	Kakaoa	Esnegaina	Azukrea	Prezioa	Aldagaiak
Trufa gozoa	20 g	20 g	30 g	1 €	x
Trufa mingotsa	100 g	20 g	15 g	1,3 €	y
Eskuragarritasuna	30.000 g	8.000 g	10.500 g		

- Helburu-funtzioa hau da:

$f(x,y) = x + 1{,}3\,y$

- Murrizketak honako hauek dira:

$$\begin{cases} x \geq 0 \\ y \geq 0 \\ 20x + 100y \leq 30.000 \\ 20x + 20y \leq 8000 \\ 30\,x + 15\,y \leq 10.500 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} x \geq 0 \\ y \geq 0 \\ x + 5y \leq 1500 \\ x + y \leq 400 \\ 2x + y \leq 700 \end{cases}$$

- Soluzio bideragarrien esparrua XY planoan:

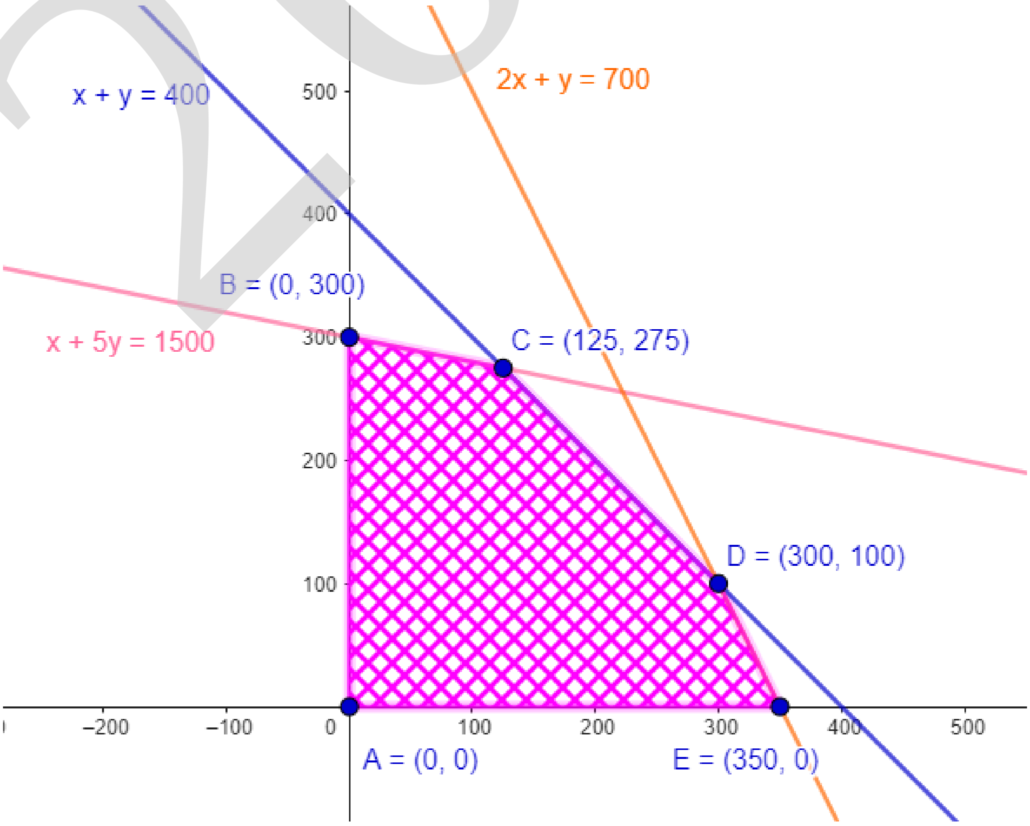

- C erpinaren kalkulua:

$$\begin{cases} x+y=400 \\ x+5y=1500 \end{cases} \Rightarrow\ x=400-y\ \Rightarrow\ 400-y+5y=1500\ \Rightarrow\ \begin{matrix} x=125 \\ y=275 \end{matrix} \Rightarrow\ C(125,275)$$

- D erpinaren kalkulua:

$$\begin{cases} x+y=400 \\ 2x+y=700 \end{cases} \Rightarrow\ x=300\ \Rightarrow\ y=100\ \Rightarrow\ \begin{matrix} x=300 \\ y=100 \end{matrix} \Rightarrow\ D(300,100)$$

Beraz, erpinak hauek dira:

$$A(0,0),\quad B(0,300),\quad C(125,275),\quad D(300,100),\quad E(350,0)$$

- Erpin horietan helburu-funtzioak hartzen dituen balioak kalkulatuko ditugu:

$$f(A)=f(0,0)=0$$

$$f(B)=f(0,300)=390$$

$$f(C)=f(125,275)=482{,}5$$

$$f(D)=f(300,100)=430$$

$$f(E)=f(350,0)=350$$

- Funtzioaren balio maximoa $\boldsymbol{C(125,\ 275)}$ puntuan lortzen da; ondorioz, **125 trufa gozo eta 275 trufa mingots** egin behar dira diru-sarrera maximoa lortzeko.

b) Diru-sarrera maximoa.

$$f(x,y)=f(C)=f(125,275)=482{,}5$$

Horrela, **diru-sarrera maximoa 482,5 €** da.

BLOKEA: ANALISIA

A.2 *Funtzio baten parametroak eta maximo eta minimo erlatiboak kalkulatzea.*

a) Zehaztu a, b, c , non $f(x) = x^3 + ax^2 + bx + c$

- Funtzioa $(0, 0)$ puntutik igarotzen da $\Longrightarrow f(0) = 0 \quad \Longrightarrow c = 0$

Ondorioz, $\boldsymbol{f(x) = x^3 + ax^2 + bx}$

- Funtzioa $(2, -4)$ puntutik igarotzen da $\Longrightarrow f(\,2\,) = -\,4 \Longrightarrow 8 + 4a + 2b = -4 \Longrightarrow$

$2a + b = -6$

- $x = 2$ mutur erlatiboa $\Longrightarrow f'(\,2\,) = 0$

$f'(x) = 3x^2 + 2ax + b \;\Longrightarrow\; f'(\,2\,) = 0 = 12 + 4a + b \;\Longrightarrow\; 4a + b = -12$

Beraz:

$\begin{cases} 2a + b = -6 \\ 4a + b = -12 \end{cases} \quad \Longrightarrow a = -3$ eta $b = 0$ **Hau da:** $\boldsymbol{f(x) = x^3 - 3x^2}$

b) Maximo eta minimo erlatiboak eta inflexio-puntuak

$$f(x) = x^3 - 3x^2$$

- Maximo eta minimo erlatiboen definizioa hau da:

$$f'(x_0) = 0 \quad \Rightarrow x_0 \; puntu \; singularrak$$

$$\boxed{f'(x_0) = 0 \wedge \begin{cases} f''(x_0) < 0 & \Rightarrow \quad x_0 \; maximo \; erlatiboa \\ f''(x_0) > 0 & \Rightarrow \quad x_0 \; minimo \; erlatiboa \end{cases}}$$

✓ $f'(\,x) = 0 \;\Longrightarrow 3x^2 - 6x = 0 \Longrightarrow x = 0$ eta $x = 2$ puntu singularrak

✓ $f''(\,x) = 6x - 6 \;\Longrightarrow$

$f''(\,0) = -6 \;< 0 \Longrightarrow \; x = 0$ maximoa, hau da, $(\,\mathbf{0},\; \mathbf{0}\,)$ **maximo erlatiboa**

$f''(\,2) = 6 > 0 \;\Longrightarrow\; x = 2$ minimoa, hau da, $(\,\mathbf{2},\; -\mathbf{4}\,)$ **minimo erlatiboa**

- Inflexio-puntuaren definizioa hau da:

$$f''(x_0) = 0 \quad \wedge \quad f'''(x_0) \neq 0 \quad \Rightarrow \quad (x_0, f(x_0)) \ \boldsymbol{inflexio-puntua}$$

- ✓ $f''(x) = 6x - 6 = 0 \implies x = 1$
- ✓ $f'''(x) = 6 \ \Rightarrow f'''(1) = 6 \neq 0$

Orduan $x = 1$ puntua inflexio-puntua da, hau da, $(\mathbf{1}, \mathbf{-2})$ **inflexio-puntua**

c) Funtzioaren grafikoak eta abzisa-ardatzak mugatutako eskualde finituaren azalera.

Azalera kalkulatzeko, integral mugatu hau zehaztu eta ebatziko dugu:

$$A = \int_0^3 [0 - (x^3 - 3x^2)]\, dx =$$

$$= \int_0^3 (-x^3 + 3x^2)\, dx =$$

$$= \left[-\frac{x^4}{4} + 3\,\frac{x^3}{3} \right]_0^3 =$$

$$= \left[-\frac{x^4}{4} + 3\,\frac{x^3}{3} \right]_0^3 = \frac{27}{4} u^2$$

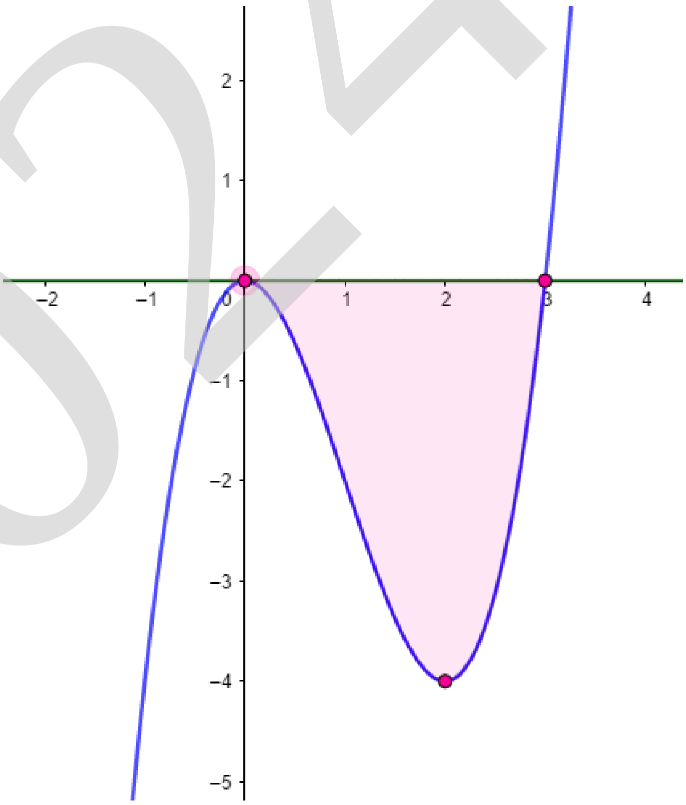

Hau da:

$$\boldsymbol{A = \frac{27}{4} u^2}$$

B.2 *Funtzioak adierazpen grafikoekin lotzea. Funtzio baten definizio-eremua, ibilbidea eta gorakor-beherakor-tarteak identifikatzea eta zehaztea.*

a) Lotu, arrazoituz, A), B) eta C) funtzioak (1), (2) eta (3) grafikoekin.

- Funtzioa aztertuko dugu:

$$A)\ f(x) = \frac{x-1}{x}$$

(3)

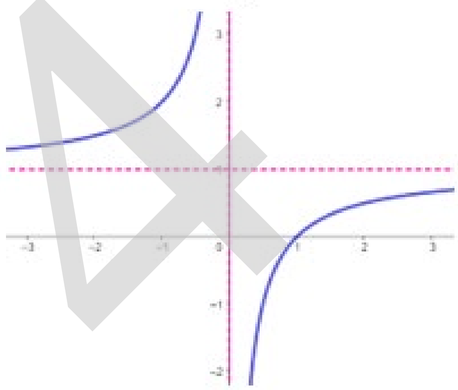

- $f(x)$ funtzioa ez dago definituta $x = 0$ puntuan.
- $(-1\,,2)$ eta $(1\,,0)$ puntuetatik igarotzen da.
- $f(x)$ funtzioak $x = 0$ puntuan asintota bertikal bat du.
- $f(x)$ funtzioak $y = 1$ puntuan asintota horizontal bat du.

Ezaugarri horiek dituen funtzio bakarra (3) da.

Beraz, **A) = (3).**

- Funtzioa aztertuko dugu:

$$B)\ g(x) = \frac{x}{x^2-1}$$

(1)

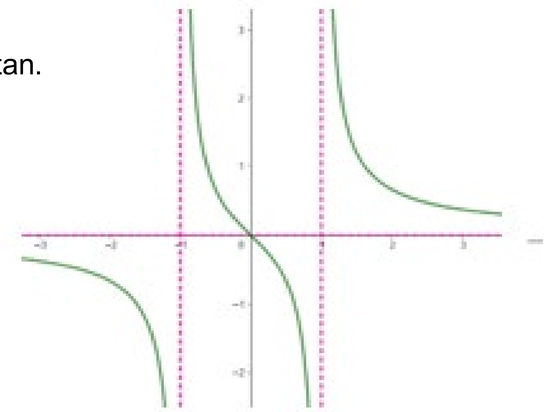

- $g(x)$ ez dago definitua $x = -1$ eta $x = 1$ puntuetan.
- $(0{,}0)$ puntutik igarotzen da.
- $g(x)$ funtzioak $x = 1$ puntuan asintota bertikal bat du.
- $g(x)$ funtzioak $x = -1$ puntuan beste asintota bertikal bat du.
- $g(x)$ funtzioak $y = 0$ puntuan asintota horizontal bat du.

Ezaugarri horiek dituen funtzio bakarra (1) da.

Beraz, **B) = (1)**

- Funtzioa aztertuko dugu:

(2)

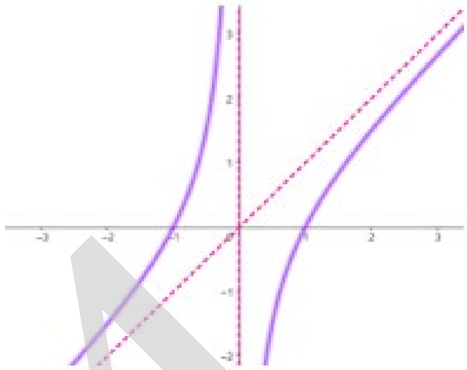

$C)\ h(x) = \dfrac{x^2 - 1}{x}$

- $h(x)$ ez dago definitua $x = 0$ puntuan.
- $(-1\,,0)$ eta $(1\,,0)$ puntuetatik igarotzen da.
- $h(x)$ funtzioak $x = 0$ puntuan asintota bertikal bat du.
- $h(x)$ funtzioaren asintota zeiharra $y = x$ zuzena da.

Ezaugarri horiek dituen funtzio bakarra (2) da.

Beraz, **C) = (2)**

b) Kasu bakoitzean, adieraz itzazu funtzioaren definizio-eremua, ibilbidea eta gorakortasun- eta beherakortasun-tarteak.

$A)\ f(x) = \dfrac{x-1}{x}$

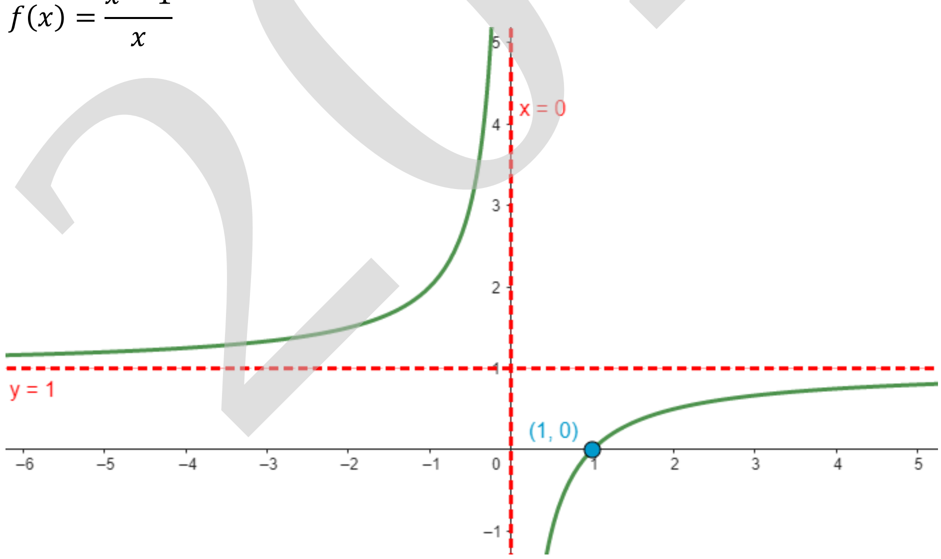

- $Definizio - eremua\ f(x) = \mathbb{R} - \{0\}$
- $Ibilbidea\ f(x) = \mathbb{R} - \{\,1\}$
- Gorakorra da $(-\infty, 0) \cup (0,\ \infty)$ tarteetan.

$B)\ g(x) = \dfrac{x}{x^2-1}$

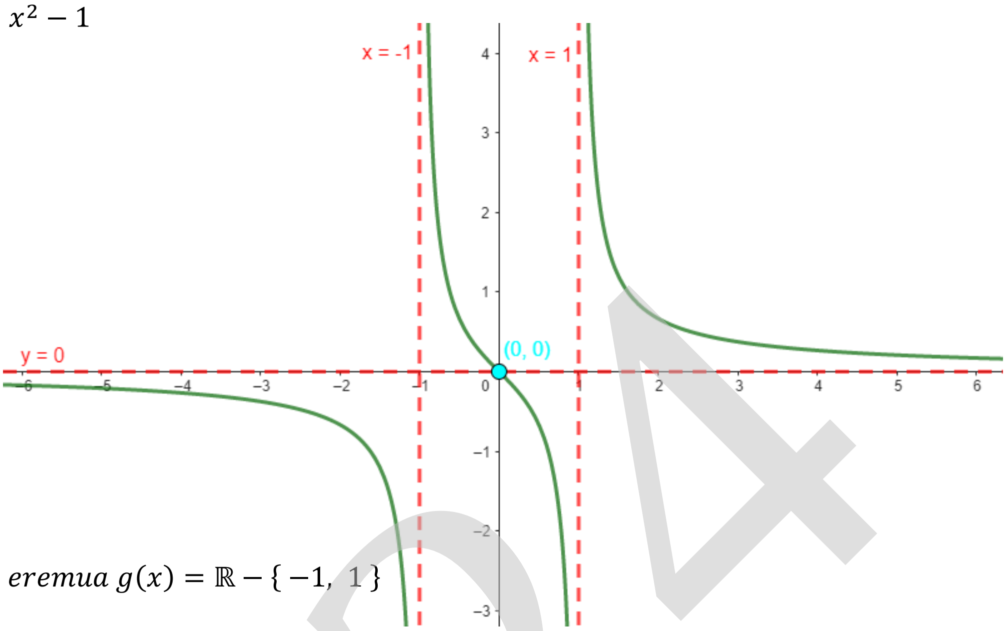

- $Definizio - eremua\ g(x) = \mathbb{R} - \{\,-1,\ 1\,\}$
- $Ibilbidea\ g(x) = \mathbb{R}$
- Beherakorra da $(-\infty, -1) \cup (-1,\ 1) \cup (1,\ \infty)$ tarteetan.

$C)\ h(x) = \dfrac{x^2-1}{x}$

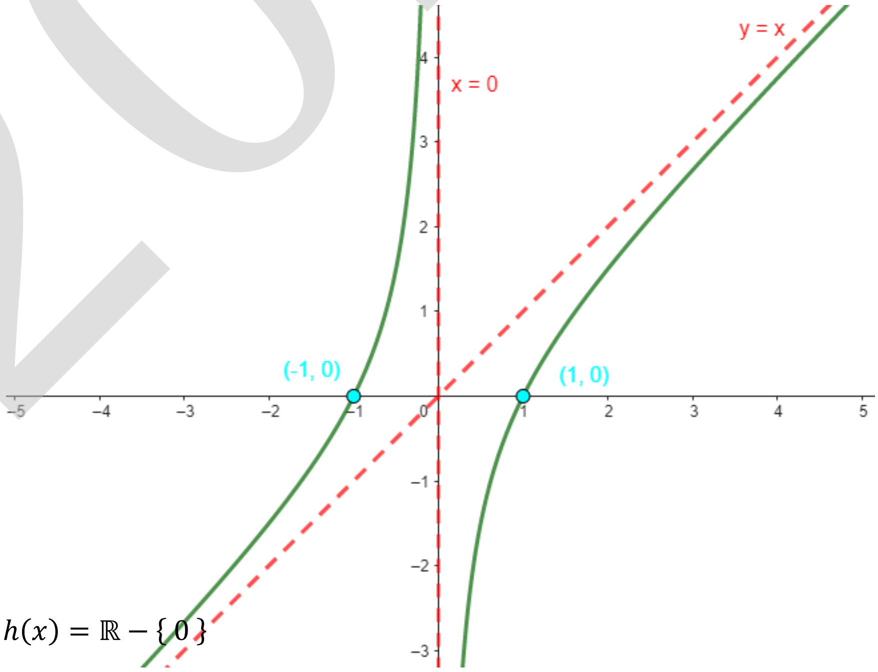

- $Definizio - eremua\ h(x) = \mathbb{R} - \{\,0\,\}$
- $Ibilbidea\ h(x) = \mathbb{R}$
- Gorakorra da $(-\infty, 0\,) \cup (\,0,\ \infty)$ tarteetan.

BLOKEA: PROBABILITATEA

A.3 *Probabilitate bat kalkulatzea zuhaitz-diagramaren bidez edo probabilitate totalaren bidez. Bayes-en teorema.*

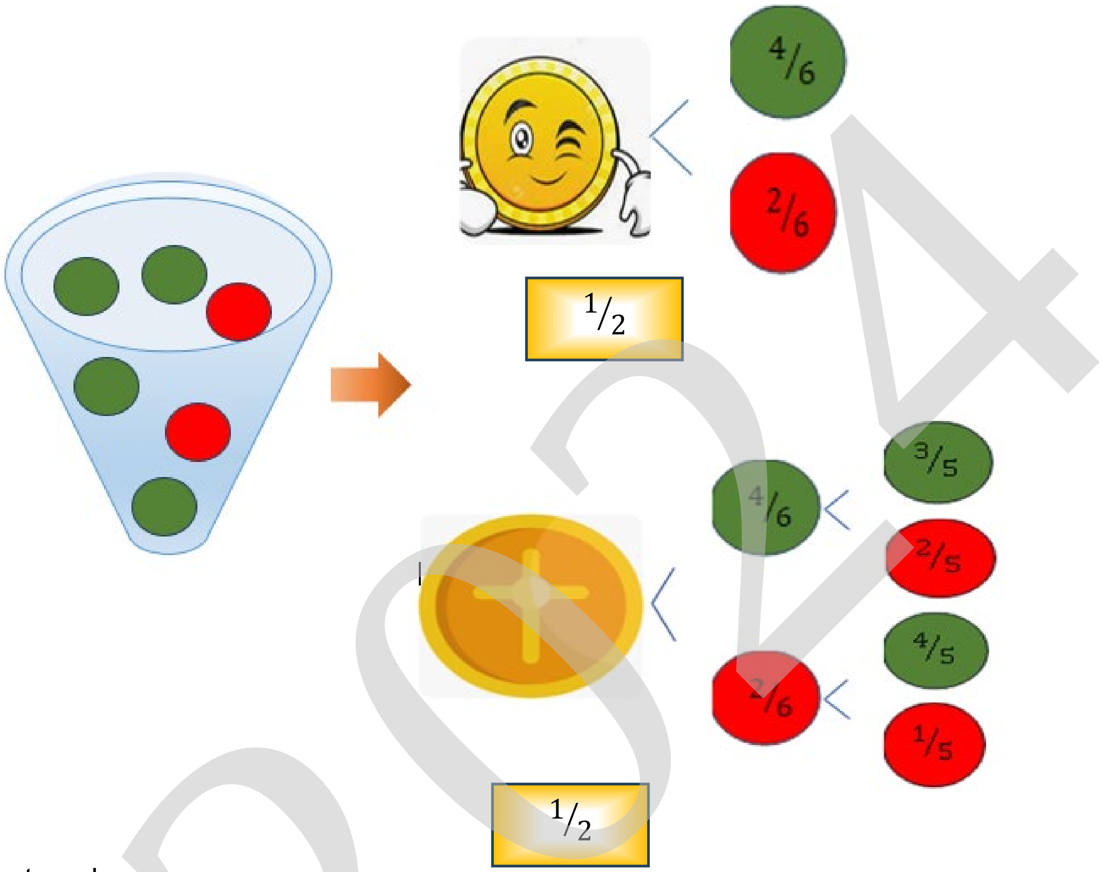

Gertaerak:

$B_1 = lehenengo\ bola\ berdea$ $\qquad$ $B_2 = bigarren\ bola\ berdea$

$G_1 = lehenengo\ bola\ gorria$ $\qquad$ $G_2 = bigarren\ bola\ gorria$

a) Zein da Asierrek bi bola gorri ateratzeko probabilitatea?

$$P(\,G_1 \cap\ G_2\,) = \frac{1}{2} \cdot \frac{2}{6} \cdot \frac{1}{5} = \frac{1}{30} \Rightarrow \quad \boldsymbol{P(G_1 \cap\ G_2) = 0{,}03333} \ = \%\ \mathbf{3{,}33}$$

b) Kalkula ezazu bola gorririk ez ateratzeko probabilitatea.

$$P(\,ezta\ gorri\ bat\ ere) = \ P(\,aurki \cap\ B_1\,) + \ P(ifrentzu\ \cap B_1 \cap\ B_2) =$$

$$= \frac{1}{2} \cdot \frac{4}{6} + \frac{1}{2} \cdot \frac{4}{6} \cdot \frac{3}{5} \ = \frac{1}{3} + \frac{1}{5} \ = \frac{8}{15} \ = 0{,}5333 \ \Rightarrow$$

$$\boldsymbol{P(\,ezta\ gorri\ bat\ ere) = 0{,}5333 = \%\ \ 53{,}33}$$

c) Kalkula ezazu gutxienez bola berde bat ateratzeko probabilitatea.

$$P\ (gutxienez\ bola\ berde\ bat) = 1 - P\ (\ ezta\ berde\ bat\ ere) =$$

$$= 1 - \left(P(aurki\ \cap\ G_1\ ) + P(ifrentzu \cap G_1 \cap G_2) \right) = 1 - \left(\frac{1}{2} \cdot \frac{2}{6} + \frac{1}{2} \cdot \frac{2}{6} \cdot \frac{1}{5} \right)$$

$$= 1 - \left(\frac{1}{6} + \frac{1}{30} \right) = 1 - \frac{6}{30} = \frac{24}{30} = \frac{4}{5} = 0{,}8 \Rightarrow$$

$$\boldsymbol{P(gutxienez\ bola\ berde\ bat) = \%\ 80}$$

BESTE MODU BAT

$$P(gutxienez\ bola\ berde\ bat) = P(bola\ berde\ bat) + P(bi\ bola\ berde) =$$

$$= \left(P(aurki \cap B_1\ ) + P(ifrentzu \cap B_1 \cap G_2) + P(ifrentzu \cap G_1 \cap B_2) \right)$$

$$+ P(ifrentzu \cap B_1 \cap B_2) =$$

$$= \frac{1}{2} \cdot \frac{4}{6} + \frac{1}{2} \cdot \frac{4}{6} \cdot \frac{2}{5} + \frac{1}{2} \cdot \frac{2}{6} \cdot \frac{4}{5} + \frac{1}{2} \cdot \frac{4}{6} \cdot \frac{3}{5} =$$

$$= \frac{1}{3} + \frac{2}{15} + \frac{2}{15} + \frac{1}{5} = \frac{12}{15} = \frac{4}{5} = 0{,}8$$

d) Gutxienez bola berde bat atera izan dela jakinda, kalkula ezazu txanponaren jaurtiketan aurkia (aurpegia) atera izanaren probabilitatea.

Bayesen teorema erabiliko dugu:

$$P(aurki \mid gutxienez\ bola\ berde\ bat) = \frac{P(\ aurki\ ) \cdot P(\ gutxienez\ bola\ berde\ bat \mid aurki)}{P(gutxienez\ bola\ berde\ bat)} =$$

$$= \frac{\frac{1}{2} \cdot \frac{4}{6}}{\frac{4}{5}} = \frac{5}{12} = 0{,}4167 \Rightarrow$$

$$\boldsymbol{P(aurki \mid gutxienez\ bola\ berde\ bat) = 0{,}4167\ = \%\ 41{,}67}$$

B.3 *Probabilitateen kalkuluei buruzko ariketa.*

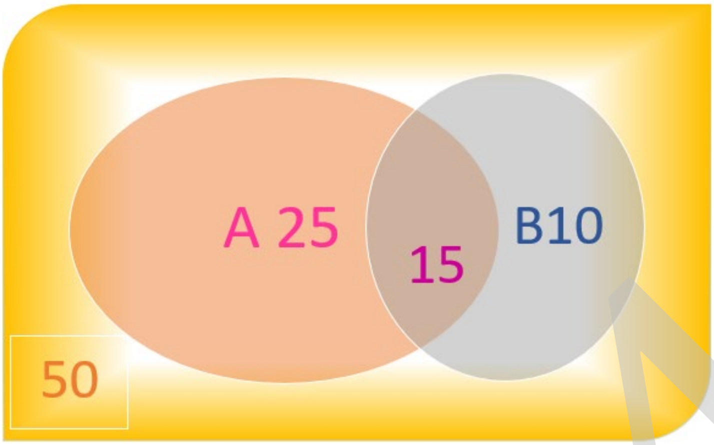

a) Zein da pertsona horrek A gozotegian erosteko eta B gozotegian ez erosteko probabilitatea?.

$P(A \cap B^c) = P(A) - P(A \cap B) = 0{,}4 - 0{,}15 = 0{,}25 \Longrightarrow \boldsymbol{P(A \cap B^c) = \%\,25}$

b) Pertsona hori A gozotegiko bezeroa bada, zein da B gozotegiko bezeroa ere izateko probabilitatea?

$$P(\ B\,|\,A\ ) = \frac{P(A \cap B)}{P(A)} = \frac{0{,}15}{0{,}4} = 0{,}375 \Longrightarrow \boldsymbol{P(\ B\,|\,A\ ) = \%\,37{,}5}$$

c) Zein da ez A gozotegiko bezeroa ezta B gozotegikoa ere izateko probabilitatea?

$$P(A^C \cap B^c) = 1 - P(A \cup B) = 1 - [P(A) + P(B) - P(A \cap B)] = 1 - 0{,}5 = 0{,}5 \Longrightarrow$$

$$\Longrightarrow \boldsymbol{P\left(A^C \cap B^c\right) = \%\,50}$$

d) Askeak al dira "A-ko bezero izatea" eta "B-ko bezero izatea" gertaerak?

"A-ko bezero izatea" eta "B-ko bezero izatea" askeak dira $\Leftrightarrow$

$$\begin{cases} P(A-ko\ bezeroa\ izatea\ |\ B-ko\ bezeroa\ izatea) = P(A-ko\ bezeroa\ izatea\ ) \\ P(B-ko\ bezeroa\ izatea\ |A-ko\ bezeroa\ izatea) = P(B-ko\ bezeroa\ izatea) \end{cases}$$

- $P(A-ko\ bezeroa\ izatea\ |\ B-ko\ bezeroa\ izatea) = \frac{15}{25} = 0{,}6$
- $P(A-ko\ bezeroa\ izatea\ ) = 0{,}4$

$\Rightarrow P(A-ko\ bezeroa\ izatea\ |\ B-ko\ bezeroa\ izatea) \neq P(A-ko\ bezeroa\ izatea\ )$

Beraz, "A-ko bezero izatea" eta "B-ko bezero izatea" gertaerak ez dira askeak: **menpekoak dira**.

BLOKEA: INFERENTZIA ESTATISTIKOA

A.4 *Banaketa normala ulertzea, erabiltzea eta probabilitatea kalkulatzea.*

Azterketan lortutako emaitza $X \equiv \mathcal{N}\,(5{,}8\,,\ \sigma\,)$, non $P(\,X >\ 6{,}8\,) = 0{,}35$ den.

a) Desbideratze tipikoaren kalkulua.

$$P(\,X >\ 6{,}8\,) = 0{,}35 \Rightarrow P(\,X \le 6{,}8\,) = 0{,}65 \implies$$

$$\implies P\left(\frac{X-\mu}{\sigma} \le \frac{6{,}8-\mu}{\sigma}\right) = 0{,}65 \Rightarrow$$

$$\implies P\left(Z \le \frac{6{,}8-5{,}8}{\sigma}\right) = P\left(Z \le \frac{1}{\sigma}\right) = 0{,}65$$

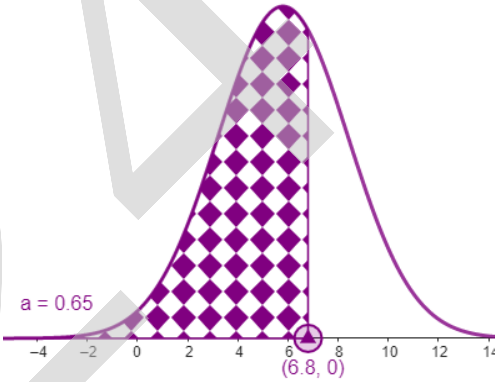

Banaketaren taulan $Z \equiv \mathcal{N}(0,1)$ bilatuko dugu:

$$P\left(\,Z \le \frac{1}{\sigma}\,\right) = 0{,}65$$

Beraz:

$$\frac{1}{\sigma} = 0{,}385 \implies \boldsymbol{\sigma} = \frac{1}{0{,}385} = \mathbf{2{,}597}$$

b) $\sigma = 2{,}6$ bada $\implies X \equiv \mathcal{N}\,(5{,}8\,,\ 2{,}6\,)$

Ikasleen % 20k soilik gainditzen duen k puntuazioaren balioa kalkulatuko dugu $\implies$

$$P(\,X >\ k\,) = 0{,}2 \implies$$

$$\implies P(\,X \le k\,) = 0{,}8 \implies P\left(\frac{X-\mu}{\sigma} \le \frac{k-\mu}{\sigma}\right) = 0{,}8 \implies$$

$$\implies P\left(Z \le \frac{k-5{,}8}{2{,}6}\right) = 0{,}8$$

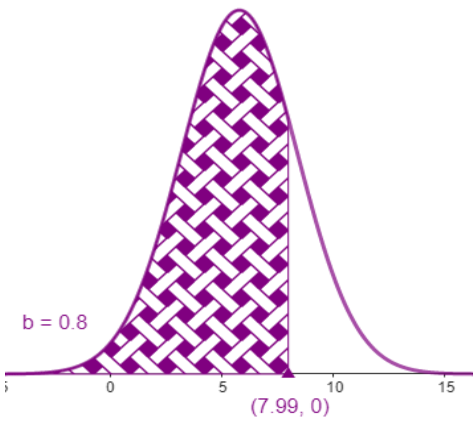

Banaketaren taulan $Z \equiv \mathcal{N}(0,1)$ bilatuko dugu:

$$\frac{k-5{,}8}{2{,}6} = 0{,}845 \Rightarrow \boldsymbol{k = 5{,}8 + 0{,}845 \cdot 2{,}6 = 7{,}997}$$

Beraz, gutxi gorabehera ikasleen % 20k lortzen du 8 puntutik gorako emaitza.

c) $\sigma = 2{,}6$ bada, azterketa gainditu duten ikasleen portzentajea kalkulatuko dugu:

$$X \equiv \mathcal{N}\,(5{,}8\,,\ 2{,}6\,)$$

$$P(X \geq 5) = P\left(\frac{X-\mu}{\sigma} \geq \frac{5-\mu}{\sigma}\right) = P\left(Z \geq \frac{5-5{,}8}{2{,}6}\right) =$$

$$= P(Z \geq -0{,}31) = P(Z \leq 0{,}31)$$

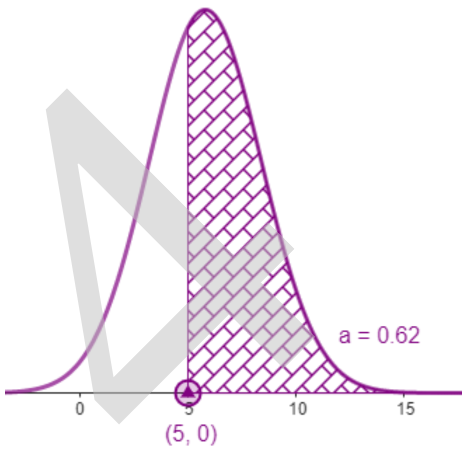

Banaketaren taulan $Z \equiv \mathcal{N}(0,1)$ bilatuko dugu:

$\boldsymbol{P(Z \leq 0,31) = 0,6217 = \%\, 62,17}$

Beraz, gutxi gorabehera ikasleen % 62,17k lortu du gai kalifikazioa azterketan.

B.4 *Populazio baten proportziorako konfiantza-tartea eta errore maximo onargarria kalkulatzea.*

a) Zenbatetsi gurasoekin bizi diren 25 urteko euskal gazteen populazioaren portzentajea % 95eko konfiantza-mailaz.

- Laginaren tamaina handia baldin bada, hau da lagin-proportzioen banaketa:

$$\mathcal{N}\left(\mu = p,\ \ \sigma = \sqrt{\frac{p\cdot q}{n}}\right)$$

- Hogeita bost urteko 1000 euskal gazteren laginean, 860 gazte gurasoekin bizi dira; beraz:

$$\boldsymbol{\hat{p} = \frac{860}{1000} = 0,86}$$

hori da gurasoekin bizi diren 25 urteko euskal gazteen lagin-proportzioa**.**

- Populazioaren proportziorako konfiantza-tartea, % 95eko konfiantza-mailaz, hau izango da:

$$\left(\hat{p} - Z_{\frac{\alpha}{2}}\sqrt{\frac{\hat{p}\cdot\hat{q}}{n}}\ ;\ \hat{p} + Z_{\frac{\alpha}{2}}\sqrt{\frac{\hat{p}\cdot\hat{q}}{n}}\right)$$

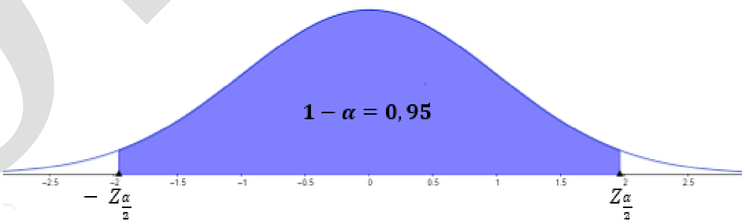

- $z_{\frac{\alpha}{2}}$: kalkulatuko dugu:

Konfiantza-maila: $n_c = 0,95 = 1 - \alpha \Rightarrow \alpha = 0,05 \ \Rightarrow \frac{\alpha}{2} = 0,025 \ \Rightarrow \ Z_{\frac{\alpha}{2}} = 1,96$

$$P\left(Z \geq z_{\frac{\alpha}{2}}\right) = 0,025 \ \Rightarrow 1 - P\left(Z \leq z_{\frac{\alpha}{2}}\right) = 0,025 \Rightarrow P\left(Z \leq z_{\frac{\alpha}{2}}\right) = 0,975 \Rightarrow \ z_{\frac{\alpha}{2}} = 1,96$$

- $\hat{q}$ kalkulatuko dugu:

$$\hat{p} = \frac{860}{1000} = 0,86 \Longrightarrow \hat{q} = 1 - \hat{p} = 0,14$$

- Orduan:

$$\sqrt{\frac{\hat{p}\cdot\hat{q}}{n}} = \sqrt{\frac{0{,}86\cdot 0{,}14}{1000}} = 0{,}01097$$

- Beraz, populazio- proportziorako konfiantza-tartea, % 95eko konfiantza-mailaz, hau izango da:

$$\left(\hat{p} - Z_{\frac{\alpha}{2}}\sqrt{\frac{\hat{p}\cdot\hat{q}}{n}}\ ;\ \hat{p} + Z_{\frac{\alpha}{2}}\sqrt{\frac{\hat{p}\cdot\hat{q}}{n}}\right) = (0{,}86 - 1{,}96\cdot 0{,}01097;\ \ 0{,}86 + 1{,}96\cdot 0{,}01097\ ) =$$

$$= (\mathbf{0{,}8385};\ \ \mathbf{0{,}8815}\ )$$

Hau da, gurasoekin bizi diren 25 urteko euskal gazteen portzentajea % 83,85 eta % 88,15 artean dago, % 95eko konfiantza-mailaz.

b) Aipatutako konfiantza-mailarako egindako errore maximo onargarria.

Proportzioa zenbatestean, errore maximo onargarria konfiantza-tartearen zabaleraren erdia da; hau da:

$$e_m = Z_{\frac{\alpha}{2}} \cdot \sqrt{\frac{\hat{p}\cdot\hat{q}}{n}}$$

Beraz:

$$e_m = z_{\frac{\alpha}{2}} \cdot \sqrt{\frac{\hat{p}\cdot\hat{q}}{n}} = 1{,}96 \cdot 0{,}01097 = \frac{0{,}8815 - 0{,}8385}{2} = \mathbf{0{,}0215} \Rightarrow \boldsymbol{e_m} = \%\,\mathbf{2{,}15}$$

c) Lortutako emaitzak azaltzea.

Esan daiteke, % 95eko konfiantza-mailaz, gurasoekin bizi diren 25 urteko euskal gazteen populazioaren portzentajea % 83,85 baino handiagoa eta % 88,15 baino txikiagoa dela, eta dagokion errore maximoa % 2,15 da.